

# Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter

## Om faget

### Fagets relevans

Grunnleggende norskkompetanse er ei forutsetning for deltakelse og læring i den norske skolen og det norske samfunnet. Faget grunnleggende norsk for språklige minoriteter skal gi minoritetsspråklige elever et solid språklig, kommunikativt og faglig fundament som gjør dem i stand til å delta i sosiale fellesskap og vanlig opplæring. Slik legger faget grunnlaget for livsmestring, samfunnsdeltakelse og videre kvalifisering for yrkesliv.

Flerspråklig og interkulturell kompetanse er en ressurs for den enkelte elev, for samfunnet og i arbeidslivet. Faget grunnleggende norsk for språklige minoriteter skal bygge videre på elevenes språklige og kulturelle erfaringer og ferdigheter, og innebærer et sammenlignende perspektiv på språk og kultur. Slik bidrar faget til mestring, positiv identitetsutvikling og danning for den enkelte, og til viktig språk- og kulturkompetanse for samfunnet og arbeidslivet.

### Kjerneelementer i faget

#### Muntlig kommunikasjon

Elevene skal lytte etter og gjenkjenne lyder, forstå norsk tale, utvikle ordforråd og begrepsapparat og gjøre seg forstått på norsk i ulike sammenhenger.

#### Språklæring

Elevene skal utvikle kunnskaper om hva det innebærer å lære seg et nytt språk. De skal bruke språklæringsstrategier for å utvikle språkferdighetene sine, og de skal kunne sammenligne norsk med eget morsmål. Dette omfatter både språket som system og språket i bruk.

#### Lesing

Elevene skal utvikle leseferdigheter på norsk og utvikle og utvide ordforråd og begrepsapparat i ulike fag gjennom å lese egnede tekster i ulike sjangrer. De skal utvikle lesestrategier og reflektere over tekster.

#### Skriftlig tekstsaking

Elevene skal utvikle skriveferdigheter på norsk og utvikle og utvide ordforråd og begrepsapparat i ulike fag gjennom å skrive tekster i ulike sjangere og for ulike formål. De skal bearbeide egne tekster etter tilbakemeldinger.

#### Språk og teknologi

Elevene skal benytte ulike norskspråklige og flerspråklige digitale hjelpemidler for å utvikle språkferdigheter på norsk. De skal vurdere ulike digitale kilder.

## **Språklig og kulturelt mangfold**

Elevene skal gjøre seg kjent med og kommunisere om noen trekk ved norsk kultur i nåtid og fortid. Elevenes egne erfaringer fra Norge og andre kulturer de kjenner kan gi viktige perspektiver og bidra til at elevene opplever flerspråkighet og kulturelt mangfold som en ressurs.

## **Fagspesifikk tekst om hvordan verdigrunnlaget synliggjøres i faget**

Verdiene menneskeverd, identitet, kulturelt mangfold og fellesskap står særlig sentralt i faget Grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Opplæringa legger et ressursperspektiv til grunn og tar utgangspunkt i og anerkjenner den enkelte elevens erfaringer, kompetanser og forutsetninger. Elevene skal oppleve at alle har lik verdi og gis like muligheter til deltakelse uavhengig av bakgrunn og ferdigheter. Slik ivaretas og styrkes menneskeverdet og identiteten til den enkelte, og mangfoldet og fellesskapet i skolen som helhet.

## **Tverrfaglige temaer i faget**

### **Folkehelse og livsmestring**

De tre tverrfaglige temaene «folkehelse og livsmestring», «demokrati og medborgerskap» og «bærekraftig utvikling» står sentralt i faget Grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Gjennom utvikling av muntlige og skriftlige norskferdigheter settes elevene i stand til å utforske og uttrykke egne følelser, erfaringer og meninger, og til å delta i sosiale fellesskap. Gjennom deltakelse i språklig og kulturelt sammensatte fellesskap og i arbeid med et bredt utvalg tekster og faglige perspektiv, oppøves evnen til innlevelse, kulturforståelse, refleksjon, kritisk tenkning og etisk bevissthet. Til sammen legger dette grunnlag for livsmestring, demokratisk deltakelse og bærekraftig utvikling

## **Grunnleggende ferdigheter i faget**

### **Å kunne lese**

Å kunne lese i grunnleggende norsk for språklige minoriteter dreier seg om oppøving av grunnleggende leseferdigheter på norsk, om bruk av lesing for å lære og oppleve, og om refleksjon rundt teksters innhold og form. Dette innebærer en progresjon fra grunnleggende avkoding og forståelse av enkle tekster, til lesing av og refleksjon rundt mer komplekse tekster i ulike sjangrer.

### **Muntlige ferdigheter**

Muntlige ferdigheter i Grunnleggende norsk for språklige minoriteter dreier seg om oppøving av grunnleggende kommunikativ kompetanse som muliggjør interaksjon og deltakelse, om bruk av samtale for å utforske og få innsikt, om mestring av ulike muntlige sjangrer, og om refleksjon rundt muntlig språkbruk og samhandling. Dette innebærer en progresjon fra grunnleggende lytte- og uttaleferdigheter og enkle samtaler og språkhandlinger, til funksjonell uttale og mer komplekse muntlige sjangrer tilpasset samtalepartner, situasjon og tema.

### **Å kunne skrive**

Å kunne skrive i Grunnleggende norsk for språklige minoriteter dreier seg om oppøving av grunnleggende skrivekompetanse på norsk, og om bruk av skriving for å kommunisere, utforske, lære, ytre seg og uttrykke seg kreativt. Dette innebærer en progresjon fra grunnleggende bokstav- og tekstkunnskap til å kunne planlegge, utforme og bearbeide tekster tilpasset formål, medium og mottaker.

## Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i grunnleggende norsk for språklige minoriteter dreier seg om utvikling av grunnleggende digitale ferdigheter, bruk av digitale ressurser i språklæring, informasjonsinnhenting, lesing, tekstskaping og kommunikasjon, og refleksjon rundt innhold og form i digitale kilder og verktøy.

## Å kunne regne

Regning i grunnleggende norsk for språklige minoriteter dreier seg om å kunne lese og forstå sammensatte tekster som inneholder tall, størrelser eller geometriske figurer.

# Kompetansemål

## Etter nivå 1

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- faste formularer for å hilse, introdusere seg, be om noe, takke og uttrykke følelser og behov
- grunnleggende begreper og fraser for personlige og hverdagslige tema
- gjenkjenne og utforske bruken av de norske lydene
- skrive store og små norske bokstaver, knytte bokstaver til lyder og trekke lyder sammen til ord
- lese enkle tekster om kjente temaer
- utforske norsk setningsstruktur i skriving av enkle setninger og tekster
- utforske ulike digitale ressurser og verktøy i kommunikasjon og som støtte i språk- og faglæring
- utforske ulike måter å innhente informasjon på
- bruke enkle lesestrategier
- ha et begynnende sammenliknende perspektiv på eget/egne språk og norsk
- ta i bruk hele sin samla språkkompetanse i eget læringsarbeid

## Fagspesifikk omtale av vurdering i fag

Elevens progresjon i grunnleggende norsk kartlegges kontinuerlig ved hjelp av egne kartleggingsverktøy og/eller -metoder, det vil si verktøy/metoder utvikla og normert for elever i en innlæringsfase av norsk. Utdanningsdirektoratet anbefaler at Kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk for språklige minoriteter brukes.

Når elevene har nådd målene i læreplanens nivå 3, skal de følge ordinær norskopplæring og bli vurdert i samsvar med denne. Det gis ikke vurdering med karakter i opplæring etter læreplan i Grunnleggende norsk for språklige minoriteter.

Etter nivå 1 viser elevene kompetanse ved å bruke innøvde ord og fraser, og ved å kommunisere om kjente temaer i situasjoner hvor hun/han får støtte fra konteksten og samtalepartneren. Elevene bruker strategier som støtter forståelse og bruk av norsk, og har et begynnende sammenliknende perspektiv på eget/egne språk og norsk.

## Etter nivå 2

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- delta i samtaler om kjente temaer
- bidra i faglige samtaler
- gjenfortelle hovedinnholdet i undervisning og annen muntlig formidling
- gi uttrykk for egne meninger
- tilpasse språk og kommunikasjon til samtalepartner og situasjon
- utforske trykk og intonasjon i norsk
- utvikle et faglig ordforråd
- lese og gjengi med egne ord innholdet i ulike type tekster og grafiske framstillinger
- bruke ulike lesestrategier
- utforske norsk bøyning, rettskriving og tegnsetting
- strukturere skriftlige tekster
- bruke digitale verktøy i kommunikasjon og læringsarbeid
- utforske kulturuttrykk fra ulike land og kulturer
- ha et sammenliknende perspektiv på språklig innhold, form og bruk i eget/egne språk og norsk
- ta i bruk hele sin samla språkkompetanse i eget læringsarbeid
- ha strategier for å forstå og ta i bruk nye innholds-, form- og bruksaspekter i norsk

## Fagspesifikk omtale av vurdering i fag

Etter nivå 2 viser eleven kompetanse ved å delta, skape mening og gi uttrykk for egne meninger i samtaler om kjent innhold, og ved å bruke grunnleggende strukturer i muntlig og skriftlig kommunikasjon. Eleven skal ta i bruk strategier som støtter kommunikasjon og språklæring. Eleven skal kunne se sammenheng mellom norsk og andre språk eleven kan, og ha bevissthet om språklig innhold, form og bruk.

## Etter nivå 3

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- delta i faglige samtaler
- følge opp og bygge videre på andres samtalebidrag
- fortelle med sammenheng
- forklare faglige begrep, temaer og perspektiv
- begrunne og argumentere for egne synspunkt
- reflektere over sentrale retoriske og stilistiske virkemidler i ulike muntlige og skriftlige sjangrer
- utforske vanlige former for tvetydig kommunikasjon i norsk
- ha funksjonell uttale
- lese for å oppleve, få innsikt og lære
- bruke og vurdere ulike digitale verktøy og ressurser i kommunikasjon og læringsarbeid
- skape sammensatte tekster med ulike modaliteter
- mestre sentrale regler for setningsstruktur, bøyning, rettskriving og tegnsetting
- skrive i ulike sjangrer og med ulikt formål
- reflektere over hvordan muntlig og skriftlig språkbruk varierer geografisk, sosialt og kulturelt i Norge og internasjonalt
- sammenlikne ironi, humor og metaforer i ulike språk og kulturer
- reflektere over hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltindivid og grupper
- ta i bruk hele sin samla språkkompetanse i eget læringsarbeid

## Fagspesifikk omtale av vurdering i fag

Når eleven har fullført nivå 3, skal hun/han kunne delta i vanlig opplæring. Eleven viser kompetanse etter nivå 3 ved å kommunisere på en språksikker og selvstendig måte, muntlig og skriftlig. Eleven tilpasser språket etter mottaker, formål og situasjon, vurderer virkemidler i muntlige, skriftlige og sammensatte tekster, og innehar digitale kompetanse som støtter språkbruk og språklæring. Eleven bruker hensiktsmessige læringsstrategier og har bevissthet om sin flerspråklighet som ressurs i eget læringsarbeid.